

KÜRESEL

İklim Sözü

İklim değışikliğı bir adalet meselesidir - işte nedeni

AÇIKLAYICILAR

2023

30 Haziran

Paylaş

(ht (ht (ht m`

in:

İçinde
mevcut

[İngilizce \(/news-and-stories/climate-change-matter-justice-heres-why\)](#) , [İspanyolca \(/es/news-and-stories/el-cambio-climatico-es-un-onto-de-justicia-he-aqui-por-que\)](#) ve [Fransızca \(/fr/news-and-stories/le-changement-climatique-est-une-question-de-justice-voici-pourquoi\)](#)

İklim adaleti nedir ve neden önemlidir?

İklim adaleti, eşitlik ve insan haklarının iklim değışikliğıne ilişkin karar alma ve eylem süreçlerinin merkezine yerleştirilmesi anlamına gelmektedir.

Kavram, ülkelerin ve toplumların iklim kriziyle ilgili olarak taşıdıkları eşit olmayan tarihsel sorumluluğı atıfta bulunmak için yaygın olarak kullanılmaktadır. Büyük miktarlarda sera gazı yayarak zenginleşen ülkelerin, endüstrilerin, işletmelerin ve insanların, iklim değışikliğınden etkilenenlere, özellikle de krize en az katkıda bulunanlar olan en savunmasız ülkelere ve topluluklara yardım etme sorumluluğı olduğunu öne sürmektedir.

<https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/climate-change-matter-justice-heres-why>

İklim adaletinin birçok yönü vardır. Aşağıda bunlardan birkaçına genel bir bakış sunuyoruz.

- **Yapısal eşitsizlikler:** Aynı ülke içinde bile, ırk, etnik köken, cinsiyet ve sosyoekonomik statüye dayalı yapısal eşitsizlikler nedeniyle iklim değişikliğinin etkileri eşit olmayan bir şekilde hissedilebilir. Kadınlar iklim değişikliğinin daha fazla etkilenmektedir daha etkilerinden (<https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/what-does-gender-equality-have-to-do-with-climate-change>), çünkü ani değişikliklere uyum sağlamak ve bunlarla başa çıkmak için az kaynağa erişimleri vardır. Engelli insanlar (<https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=A%2FHRC%2F44%2F30&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>), özellikle gelişmekte olan ülkelerde sağlık, gıda güvenliği, su, enerji sanitasyonuna erişim ve geçim kaynaklarına yönelik tehditler de dahil olmak üzere iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı artan risk altındadır. Dünyadaki biyoçeşitliliğin yüzde 80'ini koruyan Yerli Halklar (<https://www.undp.org/blog/climate-pledges-need-indigenous-peoples>) yaşamlarına, geçim kaynaklarına ve geleneksel bilgilerine yönelik artan tehdit ve risklerle karşı karşıyadır.
- **Sosyoekonomik eşitsizlikler:** İklim değişikliğinin etkileri ve iklim değişikliğinin etkilerini ele almak için gereken kaynaklar dünya genelinde eşitsiz bir şekilde dağılmaktadır. Düşük gelirli ülkeler ve bu ülkelerdeki hassas nüfuslar, iklim kaynaklı kayıp ve karşı daha hassastır. Küresel olarak, kişi başına en yüksek emisyonu sahip hanelerin yüzde 10'u (<https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/>) küresel hane halkı sera gazı emisyonlarının yüzde 34-45'ine katkıda bulunurken, en alttaki yüzde 50 ise yüzde 13-15'ine katkıda bulunmaktadır.
- **Nesiller arası eşitsizlik:** Bugünün çocukları ve gençleri iklim krizine önemli bir katkıda bulunmadırlar yaşamları boyunca ilerledikçe iklim değişikliğinin etkilerinin tüm gücünü taşıyacaklar, ancak (<https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/figures/summary-for-policymakers/figure-spm-1>). Çünkü insan hakları tehdit altında (<https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/ClimateChange/RightsChild/ChildrenOnePager.pdf>) önceki nesillerin kararları nedeniyle, hakları tüm iklim karar alma süreçlerinde ve eylemlerinde merkeze alınmalıdır.

İklim adaleti neden önemlidir?

İklim değişikliği bir insan hakları meselesidir. Tüm insanlar onurlu bir yaşam sürme hakkına sahip olmalıdır. Ancak iklim krizi yaşamların, geçim kaynaklarının, dilin ve kültürün kaybına neden olmakta, pek çok kişiyi gıda ve su sıkıntısı riskiyle karşı karşıya bırakmakta, yerinden edilmeleri ve çatışmaları tetiklemektedir.

İklim krizi sağlık hakkını da engellemektedir. Artan sıcaklıklar, aşırı hava olaylarının sıklığının artması, kirli hava ([https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ambient-\(outdoor\)-air-quality-and-health](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ambient-(outdoor)-air-quality-and-health)) ve su; ısı stresi, hastalık salgınları, yetersiz beslenme ve felaketlerden kaynaklanan travma gibi önemli sağlık etkilerine katkıda bulunmaktadır.

İklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlamak için sınırlı imkânlarla sahip olan hassas nüfuslar için bu etkiler daha ağırdır. 2010 ve 2020 yılları, yüksek kırılganlığa sahip bölgelerde 15 kat daha fazla arasında sel, kuraklık ve fırtınalardan kaynaklanan insan ölümleri olmuştur (<https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/>), çok düşük kırılganlığa sahip bölgelere kıyasla.

İklim krizinin bir ülkenin eğitim sistemi üzerinde de etkileri vardır. Örneğin, sıcaklıklar çok yükseldiğinde veya aşırı hava olayları meydana geldiğinde, bu durum altyapıya zarar verebilir, eğitim kurumlarına zarar verebilir, ebeveynlerin çocuklarını okula gönderme kabiliyetini tehdit edebilir ve genç nesillerin geleceğini etkileyebilir.

İklim adaleti aynı zamanda sürdürülebilir bir geleceğe doğru adil geçişin (<https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/what-just-transition-ve-neden-onemli->) önemli bir yönüdür. Yerel topluluklar, özellikle de kayıt dışı çalışanlar ve diğer hassas ve marjinalleştirilmiş nüfuslar, korunmadıkları ve kendilerine danışılmadığı takdirde bu geçiş sürecinde zarar görebilirler. Örneğin, elektrikli araçların minerallerin hakları minerals-sector-case-studies/human-rights-in-the-mineral-supply-chains-of-electric-vehicles/. bataryalarını üretmek için gereken madenciliğiyle ilgili insan ihlalleri konusunda artan endişeler bulunmaktadır (<https://www.business-humanrights.org/en/from-us/briefings/transition->

Şu anda, iklim krizine en az katkıda bulunanlar, bu krizden orantısız bir şekilde etkilenmektedir. **İklim adaleti, iklim değişikliğinin ele alınmasındaki sorumlulukların**, sistemik, sosyoekonomik ve nesiller arası eşitsizlikleri ele alırken, **soruna en çok katkıda bulunanlara göre paylaştırılması gerektiğini öne sürmektedir.**

Fotoğraf kredisi: Markus Spiske/Pexels

Fotoğraf kredisi: Tuvalu Adalet Bakanlığı/Facebook

İklim adaletinin sağlanması önündeki engeller nelerdir?

Ülkelerin ve toplumların iklim adaletini sağlama yolunda karşılaştıkları pek çok zorluk vardır.

İklim müzakereleri ve planlarında şeffaflık ve kapsayıcılık eksikliği bu engellerden biridir. Kadınların, gençlerin, Yerli Halkların ve ötekileştirilmiş grupların sesleri gezegenimizin geleceğinin ayrılmaz bir parçasıdır ve karar alma süreçlerine ve politika ve planların uygulanmasına katılabilecekleri platformlara erişimlerinin olması çok önemlidir. Bununla birlikte, yeterince temsil edilmeyen sesler, bazen kapsayıcı görünmek amacıyla dahil edildikleri, ancak yalnızca marjinal rollere sahip oldukları veya güçlenmedikleri anlamına gelen 'tokenizm' kurbanı da olabilirler.

Bir diğer engel **de çevre, iklim değışikliğı ve insan hakları konularında eğitim ve kaynaklara erişim eksikliğidir**. Bu durum, genellikle sorundan en çok etkilenen insanların gerekli bağlantıları kurmasını ve ilgili politika tartışmalarına katılmasını engellemektedir. Dil engeli de, özellikle karar alma süreçlerine ve müzakerelere katılan yerel topluluklar ve Yerli Halklar için genellikle bir zorluk teşkil edebilir.

Pek çok ülkede çevre aktivistleri ve savunucuları, çevresel haklar ve talep ettikleri için tehlikeli sonuçlarla karşılaşmaktadır adalet (<https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/urgent-need-protect-young-climate-activists>). Hapse atılabilir, tehdit edilebilir veya şiddete, zorla kaybedilmeye ve hatta cinayete maruz kalabilirler. Bu durum **savunucular için güvensiz bir ortam** yaratmaktadır **öne çıkan ve adalet talep edin**.

Küresel düzeyde, daha savunmasız **ülkeler** on yıllardır **zengin ülkelerden daha fazla mali ve teknik destek** talep etmektedir. Kayıp ve için potansiyel finansman konusunda son zamanlarda bazı ilerlemeler kaydedilmiş olsa da, birçok tahmin zengin ülkelerin yıllık 100 milyar dolarlık iklim finansmanı siyasi taahhüdüne henüz ulaşamadığı sonucuna varmıştır (<https://www.reuters.com/business/environment/wealthy-nations-failure-honour-climate-finance-pledge-travesty-undp-2023-02-24/>), 2009 yılında kabul edilmiş ve 2020 yılında başlaması beklenmektedir. Ülkeler, mevcut hedefin yeterli veya bilimsel temelli olmaması ve artan küresel ısınmayı ele almak için her yıl daha fazla finansmana ihtiyaç duyulması nedeniyle halihazırda müzakere edilmiş yeni bir yıllık hedef üzerinde çalışmaktadır.

UNDP ülkeleri iklim adaleti sorunlarının üstesinden gelmeleri için nasıl destekliyor?

UNDP, anayasal reform, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre hakkı ve çevre ve iklim çevreyle ilgili diğer insan hakları gibi adaleti (<https://www.undp.org/publications/environmental-justice-securing-our-right-clean-healthy-and-sustainable-environment>) konuları da dahil olmak üzere hukukun üstünlüğü, insan ve adalet erişim konularında ülkelerle uzun bir çalışma geçmişine sahiptir. UNDP ayrıca çevre ve iklim değışikliğı yasalarının ve politikalarının geliştirilmesini ve uygulanmasını; çevresel konularda bilgiye erişimi, halkın katılımını ve adaleti desteklemiştir.

Giderek daha fazla ülke Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılarında (NDC'ler) insan haklarını tanımaktadır (<https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/NDCs-nationally-determined-contributions-climate-change-what-you-need-to-biliyorum>). UNDP, Climate Promise girişimi aracılığıyla Paris Anlaşması kapsamındaki NDC'lerin revizyonunu daha

kapsayıcı ve hak temelli bir süreç. Bu, gençlerle anlamlı bir şekilde çalışmak ve toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmek için rehberlik iklim eylem planlarında içerir (<https://climatepromise.undp.org/what-we-do/areas-of-work/inclusion>). UNDP ayrıca Yerli Halkların da NDC sürecine dahil edilmesini sağlamak için çalışmaktadır.

Birçok ülke, adaleti çevre ve iklim sorunlarının merkezine taşımak için harekete geçiyor. İşte dünya

çapında kaydedilen ilerlemenin bazı örnekleri:

Viet Nam (<https://www.vn.undp.org/content/vietnam/en/home/climate-and-disaster-resilience/in-depth.html>) ile birlikte çalışmaktadır.

BM İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkelerinin uygulanması için iş dünyası.

Latin Amerika ve Karayipler'de **Panama** (<https://sala-seem.org/abogadas-paname%C3%B1as.html>) ve **Arjantin**

<https://www.undp.org/es/argentina/publicaciones/conclusiones-de-la-jornada-de-dialogo-como-garantizar-una-participacion-efectiva-del-publico-y-en-particular-de-los-jovenes>) Escazú Anlaşması'na katılımları da dahil olmak üzere, bilgiye ve adalet

erişim ve çevre konusunda kamu ve politika diyaloğuna halkın katılımı konularında çalışmaktadır

(<https://twitter.com/UNDPClimate/status/1653515376490082304>) -çevresel insan haklarını ele alan dünyanın ilk bağlayıcı anlaşması- kısa süre önce yürürlüğe girmiştir.

UNDP **Lübnan**'da Çevre Bakanlığı'nın kapasitesini güçlendiriyor

(<https://www.lb.undp.org/content/lebanon/en/home/projects/InstitutionalSupporttotheMinistryofEnvironment.html>) kanunlar, yönetmelikler ve diğer politika mekanizmaları açasından çevre politikası geliştirme konusunda.

Türkiye, genç eğitim climate-justice-training-young-lawyers eğitiyor avukatlara iklim konusunda adaleti vererek

(<https://www.undp.org/turkiye/press-releases/undp-launches->, onları iklim değişikliği nedeniyle tehdit altında olan bireylerin ve toplulukların haklarını nasıl koruyacakları ve hükümetleri ve şirketleri daha iklim dostu politikalar ve uygulamalar benimsemeye nasıl teşvik edecekleri konusunda .

İklim adaletinin geleceği nedir?

Savunmasız topluluk ve grupların sesleri ve talepleri uluslararası gündemde giderek daha fazla kabul görmektedir.

Aktivistler değişim talep etmek için dünyanın dört bir yanında sokaklara dökülüyor. Genç iklim liderleri

(<https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/these-4-young-leaders-asia-and-pacific-region-are-forefront-climate-action>) nesiller arası iklim adaleti konularına dikkat çekilmesinde önemli bir güç olmuştur.

2022 yılında BM Genel Kurulu temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevreye erişimin evrensel insan hakkı bir olduğunu ilan etmiştir (<https://news.un.org/en/story/2022/07/1123482>). Bildirge, iklim değişikliğinin etkilerinin, doğal kaynakların sürdürülebilir olmayan yönetimi ve kullanımının, hava, toprak ve su kirliliğinin, kimyasalların ve atıkların sağlıklı olmayan yönetiminin ve bunun sonucunda biyolojik çeşitlilikte meydana gelen kaybın tüm insan haklarından etkin bir şekilde yararlanılmasına engel olduğunu kabul etmektedir. Eylem için bir katalizör olması ve sıradan insanları hükümetlerini sorumlu tutmaları için güçlendirmesi beklenmektedir.

Dünyanın dört bir yanındaki çocukların ve gençlerin çağrısına kulak veren BM Çocuk Hakları Komitesi, iklim değişikliğine özel olarak odaklanarak çocukların sağlıklı bir çevreye sahip olma hakkını vurguladı. 16.000'den fazla çocuğa danışıldı (<https://www.ohchr.org/en/news/2023/05/committee-rights-child-closes-ninety-third-session-after-adopting-concluding>) taslak hazırlama sürecinde yer almış ve nihai belge ülkelerin ve iş sektörünün yükümlülüklerini netleştirmiştir.

Gelişmekte Olan Küçük Ada Devletleri de müzakerelerde iklim adaleti savunuculuğunun ön saflarında yer almıştır. Mart 2023'te BM Genel Kurulu, Uluslararası Adalet Divanıkonusunda bir danışma görüşü sunmasını talep eden tarihi bir kararı 'ndan ülkelerin iklim yönelik yükümlülükleri değişikliğine kabul etti (<https://news.un.org/en/story/2023/03/1135142>). Pasifik'teki öğrencilerin bir fikrinden yola çıkan karar, Pasifik Ada devleti Vanuatu tarafından ortaya atılmış ve 17 ülkeden oluşan çekirdek bir grup tarafından desteklenmiştir. Divan'dan, uluslararası hukuk uyarınca ülkelerin "gezegenin iklim sisteminin" korunmasını sağlama yükümlülükleri konusunda görüş bildirmesi isteniyor. Kararda ayrıca, özellikle küçük ada devletleri ile şimdiki ve gelecek nesillerin insanları için iklim sistemine önemli zarar vermenin hukuki sonuçları hakkında görüş talep edilmektedir.

Daha geniş anlamda iklim davaları da artmaktadır (<https://www.theguardian.com/environment/2023/jan/04/why-2023-will-be-a-watershed-year-for-climate-litigation>). Vatandaşlar, gençler ve topluluklar, karşılaştıkları iklim ve çevreyle ilgili zararları ve adaletsizlikleri ele almak için hükümetleri ve şirketleri giderek daha fazla mahkemeye veriyor.

COP27'de tarihi karar alındı bir

([ve en çok etkilenenler için hasar.](https://news.un.org/en/story/2022/11/1130832#:~:text=After%20days%20of%20intense%20negotiations,%20from%20climate%2Dinduc-induc for new funding arrangements, including a new fund, was established to help particularly vulnerable countries and communities respond to climateinduced loss and damage. Bu, özellikle kayıp ve zararların giderilmesi için yeni ve ek finansman sağlanmasına yardımcı olacaktır.</p></div><div data-bbox=)

Zaman geçtikçe ve iklim değişikliğinin etkileri daha belirgin hale geldikçe, iklim adaleti konusundaki çabaların ivme kazanacağı açıktır.

İlgili Konular

[Dahil etme \(/news-and-stories?](#)

[ctype=All&field_country_target_id=All&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=11&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)

[Gençlik \(/news-and-stories?](#)

[ctype=All&field_country_target_id=All&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=278&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)

[Cinsiyet \(/news-and-stories?](#)

[ctype=All&field_country_target_id=All&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=277&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)

[Yerli Halklar ve Yerel Topluluklar \(/news-and-stories?](#)

[ctype=All&field_country_target_id=All&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=279&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)

[En Az Gelişmiş Ülkeler \(/news-and-stories?](#)

[ctype=All&field_country_target_id=All&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=283&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)

[Gelişmekte Olan Küçük Ada Devletleri \(/news-and-stories?](#)

[ctype=All&field_country_target_id=All&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=282&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)

[Arjantin \(/news-and-stories? ctype=All&field_country_target_id=8&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=All&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)[Lübnan \(/news-and-stories?](#)[ctype=All&field_country_target_id=102&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=All&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)[Panama \(/news-and-stories?](#)[ctype=All&field_country_target_id=135&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=All&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)[Türkiye \(/news-and-stories?](#)[ctype=All&field_country_target_id=199&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=All&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)[Viet Nam \(/news-and-stories?](#)[ctype=All&field_country_target_id=206&field_region_target_id=All&field_areas_of_work_target_id=All&field_flagship_initiatives_target_id=All\)](#)[Tüm Açıklayıcılar \(/tags/all-explainers\)](#)

Daha Fazla Hikaye Keşfedin

[\(/news-and-stories/its-time-address-loss-and-damage-climate-change-negotiations-cop28\)](#)**BLOG YAZILARI** 26 Haziran 2023

Kayıp time-address-loss-and-damage-climate- ve zararın yıkıcı adaletsizliğini ele almanın zamanı (/news-and-stories/its-change-negotiations-cop28)

İklim değişikliğinin yol açtığı kayıp ve hasara müdahale etmek için aciliyet söz konusudur. Bu durumdan en çok etkilenenler genellikle en savunmasız nüfuslardır.

(/N**DEVAMINI OKU**[\(/news-and-stories/pictures-how-climate-change-causing-loss-and-damage-around-world\)](#)**FOTOĞRAF HİKAYELERİ** 13 Temmuz 2023

Fotoğraflarla: İklim değişikliği nasıl yol açıyor dünya genelinde kayıp ve hasara (/news- and-stories/pictures-how-climate-change- causing-loss-and-damage-around-world)

İşte dünyanın dört bir yanındaki kayıp ve hasarın birçok yüzü - ve ön saflarda yer alanlar için neye benzeyebileceği.

(/N**DEVAMINI OKU**